

SKRIVPROCESSEN

Det allra mest åtråvärda när man skriver är att få kontakt med sin inspiration. Att vara inspirerad kan vara ett verkligt berusande tillstånd. När det är som allra bäst är man som ett med sin berättelse och idéerna flödar på med en kraft så explosiv att det är svårt att hinna skriva ner allt som sköljer fram. Det är gyllene ögonblick. All tvekan är som bortblåst och man känner i hjärtat av sin skaparkraft att man är på väg mot något stort, något större än man föreställt sig.

Skrivprocessen kan då vara rent magisk. Det är som att själva berättelsen öppnar sig och säger ”Här är jag. Ta för dig. Jag bjuder” och det enda man egentligen behöver göra är att skriva för glatta livet så man inte missar något. Förundrat frågar man sig var allt kom ifrån.

Det har funnits tillfällen när jag blivit så berörd av det som växt fram på skärmen att jag, medan fingrarna fortfarande hamrar över tangentbordet, börjat antingen gråta eller skratta högt. Just det tillståndet är förstås extremt. Man har all anledning att vara fullt nöjd om idéerna kommer på ett mer stillsamt sätt. Bara de kommer. Men så är tyvärr inte alltid fallet.

För det finns också lägen när allt bara känns olustigt och trögt. När det plötsligt uppstår tusen alternativ för det man arbetar med och det är fullkomligt omöjligt att veta vilket som är bäst. Eller när scenerna man skriver blir allt torftigare, med rollfigurer platta som pappersdockor och de intrigidéer som en gång verkade så kioskvältande känns lika fångslande som kall havregrynsgröt. Och hur mycket man än kämpar kommer det inte fram något. I varje fall inget av värde.

Så man börjar fundera på om inte blommorna måste vattnas, att det kanske är dags att ringa det där samtalet, om inte tidningen borde läsas en gång till, eller om man inte omedelbart måste gå ut och köpa en stor fet bakelse. Den absolut enda kreativitet man kan

uppbringa är förmågan att hitta på svepskäl för att slippa undan det plågsamma och helt meningslösa skrivandet.

Om du känner igen dig i beskrivningen är du inte ensam. Även om man kan höra talas om författare som aldrig känner idétorcka är det min övertygelse att de flesta konstnärer emellanåt råkar ut för stunder av stiltje. Jag vill gärna föreställa mig att dessa stillestånd är en viktig del i den konstnärliga processen, att det just då djupt nere i det undermedvetnas tysta mörker sker en bearbetning av den historia man skriver på. Det gäller bara att stå ut med frustrationen.

Men total skrivkramp är också en Extremsituation. Oftast befinner man sig i något slags mellanläge. Det är här disciplinen kommer in. Om man varje gång ska vänta in den gudomliga inspirationen innan man sätter sig blir det inte särskilt många manuskript skrivna. Den som vill komma någon vart måste vara beredd på att det är ett arbete som inte alltid är lustfyllt.

Rent praktiskt kan arbetsdisciplin se ut på olika sätt. Somliga bestämmer ett antal timmar om dagen för sitt skrivande medan andra sätter upp målet att producera ett givet antal sidor. Bara du kan veta vad som passar dig.

För mig personligen har det senare visat sig vara mest fruktbart. Beroende på vad jag skriver på rör det sig om mellan en och upp till fyra eller fem A4-sidor per dag. Då har jag normalt två arbetspass på mellan två och fyra timmar vardera. Ett på förmiddagen där jag i första hand bearbetar det jag skrev dagen innan och sen ytterligare ett på kvällen för nytt material.

DEN MAGISKA ASKEN

Det viktiga är att man sätter sig. För en av hemligheterna med skrivandet är just att man rent konkret måste skriva. Det låter mer självklart än det är. Det jag menar är att det sker något alldeles speciellt när man börjar sätta sina idéer på pränt - nämligen att det kommer nya uppslag. Själva processen att ord för ord uttrycka sina idéer kan vara som att lyfta på locket till en magisk ask där det ligger nya fräscha uppslag som bara väntar på att bli utvecklade.

Här finns paralleller till hur vi minns drömmar. Ibland vaknar man på morgonen med känslan av att ha haft en ovanligt stark dröm. Men man kan för sitt liv inte komma på vad det var man upplevde.

Det enda som finns kvar är ett blekt eko av de känslor drömmen lämnade efter sig och kanske någon enstaka vag bild. Det hjälper inte hur mycket man tänker. Drömmen är borta, som att den dragit sig tillbaka till den plats i det undermedvetna där den skapades.

Det märkliga nu är att om man ganska snabbt antingen skriver ner den lilla minnesbild man har, eller berättar den för någon, så börjar drömmen rullas upp, liksom baklänges. Sekvens för sekvens minns man tidigare episoder och ibland också andra drömmar från tidigare under natten.* Att formulera de fragment man har väcker andra bilder till liv. Man börjar försiktigt dra i en tunn tråd och sitter snart med en hel garnhärva i famnen. På liknande sätt arbetar den kreativa fantasin. När man börjar skriva utvecklas idéerna och man ser nya möjligheter.

Oftast när man sätter igång har man en uppgift att lösa och även en föreställning om hur resultatet ska bli. Men när man väl har börjat är det inte alls ovanligt att det dyker upp helt nya element. Detta gäller oavsett om det är backstory, treatment eller scener man arbetar med.

Man kanske upptäcker överraskande möjligheter att knyta ihop det som sker i den aktuella scenen med något som skett tidigare. Eller att man kommer på en helt ny genialisk vändning till intrigen. Kanske man har en tveksam sidohistoria som plötsligt faller på plats tack vare ett oväntat infall. Och ibland börjar någon av rollfigurerna bete sig på ett sätt som man inte alls hade tänkt.

Det är då som att berättelsen har börjat leva sitt eget liv, delvis självständigt från de planer man gjort. För min egen del är det just vid sådana tillfällen, när jag själv blir överraskad, det känns som starkast att jag är på rätt väg. Men den magiska asken med sitt rika innehåll skulle inte ha öppnat sig om jag inte väldigt konkret hade börjat skriva.

...

* Man kan ana vad som inspirerade upphovsmännen till baklängesfilmen **MEMENTO**

Kapitlet fortsätter med ett längre avsnitt om olika knep för att underlätta det kreativa flödet och komma förbi eventuella motstånd. Efter det kommer en genomgång av hur man bäst hanterar de olika momenten i skrivprocessen, den skapande delen och den granskande, och vidare vad man ska tänka på när man tar hjälp av utomstående för att få konstruktiv kritik.